

FEBR. 1989
NUMMER 2

losse verkoop f 4,95

DISCO DANCE

inclusief
FRM
FREE RADIO MAGAZINE
10 JAAR DISCO-DANCE

Neneh Cherry: dikke hit dankzij Tim Simenon

TECHNIEK: OPNIEUW DE DAT RECORDER

FRM: Lex Harding: voorstander van lokale radio

Waar gaat Rap & Hiphop heen in 1989?

**CD-Video, hitlijsten, aktueel nieuws,
plaatrecensies en nog veel meer**

Ad Roland van TROS naar Duitsland.

ADJE PATATJE ALS MEDIA KONSULENT

door Fer Abrahams

Adje Patatje! Hoeveel keer heeft die kreet door de ether geschald? Ad Roland, tot voor kort discjockey bij de TROS, weet het niet. Hij heeft belangrijker zaken aan zijn hoofd. Tegenwoordig heeft hij het nog drukker dan hij het al had. Van zijn hobby maakte hij zijn beroep. Eh, pardon? Wat Roland tot voor kort in zijn vrije tijd uitspookte, doet hij nu tijdens werkuren. Betaald, ja? Roland is in bizniz en Disco Dance + FRM vroeg hoe.

Heel Hilversum reageerde verbaasd over de stap die Ad Roland (43) nam. Hij gaf een goede baan op bij het station dat de hoogste luisterdichtheid had. Roland: "Bij de omroep kun je slapende oud worden. Na 13, 14 jaar zit je daar gebakken".

"Wat ik nu doe? Ik heb een eigen bedrijf EMS (European Media Services), dat zich bezighoudt met het adviseren aan en programmeren van regionale radiostations. Ik ben consultant bij een reeks radiostations in het buitenland. Bij sommige ben ik ook program controller, hetgeen inhoudt dat ik alle belangrijke beslissingen omtrent de programma's neem. Ik bepaal de formule van het station. Ik doe de begeleiding van de

productie van programma's. Het zal zo'n acht, misschien tien jaar geleden geweest zijn dat de NOS afdeling In- en Externe Betrekkingen een verzoek kreeg van de intendant van de ARD om een gesprek met medewerkers van de Nederlandse omroepen over radioprogrammering. Ik werd daarbij ook uitgenodigd. Ik vertelde hen mijn ideeën over muziekradio. Mijn verhaal scheen nogal indruk te maken, want enkele dagen later werd ik door die Duitser gebeld of ik mijn gedachten nog een keer uiteen zou willen zetten in Duitsland. Alle reis- en verblijfskosten (inclusief vliegticket) werden vergoed. Ik er naar toe. Die lezing werd een succes. In no time lag een tweede uitnodiging op de mat.

Kijk, ik was altijd al geïnteresseerd in muziekradio. Ik deed airchecks, probeerde studiestukken over radio te bemachtigen. Ik analyseerde hoe andere radiostations werkten en programmeerden. Ik heb zelfs een boekje over dit soort en andere zaken geschreven: 'Luisterrijk'. In die tijd leerde ik Herman Stumpert kennen, hij was chef van de Saarlandische Rundfunk. Een aantal jaren later benaderde hij mij met het plan om een commerciële radiozender te beginnen. De wettelijke mogelijkheden werden daartoe in West-Duitsland gecreëerd. We hebben toen een aantal malen over dat idee gebrainstormd. Door een valse start van commerciële radio in Duitsland kreeg het fenomeen een slechte naam".

Stoomcursus

Wat wij wilden was goede radio maken, maar we konden daarvoor niet de juiste mensen krijgen. We moesten met complete beginners aanvangen! Van de dertig mensen die wij aannamen hadden er negenentwintig nog nooit achter een microfoon gezeten! Die mensen moesten worden opgeleid. Nu heb ik hier beneden in de kelder (Roland woont in een door honden bewaakt landhuis in de Betuwe) vijf studio's, toen nog twee. In die kleine studio's heb ik al die mensen in roulatie een stoomcursus radiopresentatie en -techniek gegeven. Zij leerden intonatietechnieken, overgangen van platen vloeiend te laten verlopen, werken met jingles, enzovoorts. Zij kregen oefenopdrachten. Dat onderwijs deed ik in mijn vrije tijd:

's avonds en in de weekenden. Zodoende had ik een dubbele dagtaak. Het mogen meehelpen een commercieel radiostation op te bouwen was voor mij een uitdaging.

Winnend project

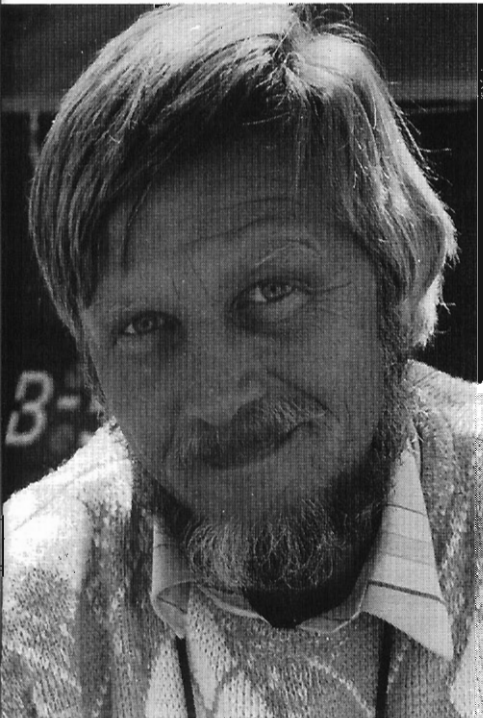
"In juli 1986 kwam Radio Schleswig-Holstein in de lucht. Ik kan je vertellen, dat dat station met die beginners al beter klonk dan menig moment op Radio 3.

We hadden intelligente presentatoren, vaak met een journalistieke achtergrond en een goede scholing. Die mensen konden goed formuleren. En wat belangrijk was: zij konden én presenteren én de techniek doen. Binnen een maand hadden wij 72% van de luisteraars van de NDR afgepikt en -ook heel belangrijk- onze reclametijd zat helemaal volgeboekt.

Het nieuws over dat winnende project ging als een lopend vuurtje door Duitsland. Eind september '88 deed ik mijn laatste TROS radioprogramma. Ik zat toen al op een freelancecontract. Ik kon mijn werkzaamheden voor EMS niet meer combineren met mijn TROS werk. Vanuit het omroepkwartier moest ik vaak racen om op tijd mijn vliegtuig op Schiphol naar Duitsland te halen. Ik ben nu program controller bij Radio F(ranken) in Neurenberg, bij Radio Inn in Ingolstadt en bij Radio Regenboogen in Mannheim. Ik doe verder nog advieswerk voor Radio Gong in Beijeren, Radio 7 Kette, Antenne Bayern en zelfs een radiostation in Madrid. Weliswaar regionale radiostations, maar zij coveren vaak een gebied net zo groot als Nederland".

Computerprogramma

"Radio is een akoestisch gebeuren; per station moet je de combinatie gesproken woord en muziek goed weten te doseren. Bij Radio F zijn de discjockeys door mij getraind om in een bepaald format te kunnen werken. Dat format stelt muziek voorop en biedt veel regionale informatie. We richten ons daarbij op mensen van boven de dertig jaar. Elk radiostation heeft zijn eigen programmering nodig, omdat elke plaatselijke radiosituatie verschilt. Soms zit je in een sterk concurrerende markt, de andere keer is er alleen staatsradio. Als consultant verkoop ik een zeer verfijnd database-computer-programma

Ad Roland: program-controller bij Duitse zenders.

discjockeys, vorm de programmadirectie en ben onderdeel van de bedrijfsleiding.

Duitsland

Via Radio Mignon van de AVRO kwam ik in 1965 bij de radio terecht. Eerst bij de NOS en later bij de TROS. Bij beide omroepen deed ik presentatie en

voor allerlei gegevens over grammofoonplaten. Indikaties voor die platen zijn bijvoorbeeld het tempo van de plaat, de dynamiek, of de plaat hard of zacht begint of eindigt, in welke taal er gezongen wordt, enzovoort. Kortom, allerlei gegevens die belangrijk zijn voor je programmering. Die programmering vindt zijn vorm in het format. Neem jij als volgorde in je programma hit, gouwe ouwe en tip, dan heb je al een format. Dat format kun je nog verder verfijnen door bijvoorbeeld te zeggen: een hit uit de top tien, een gouwe ouwe uit de jaren zestig en een getipte Nederlandse produktie. Ik lever die stations een leeg bestand. Voor dat specifieke station stel ik dan een gegevenslijst van platen op die dat station met de door mij opgestelde programmering annex format kan

gebruiken. Als je 's avonds rustige muziek draait kun je niet Status Quo er doorheen gooien. De invulling van die database en het gebruik van dat computerprogramma voorkomt zo'n fout.

Aanpassen

"Als je een radioprogramma maakt, moet je eerst je doelgroep bepalen. De polderpopparade was niet gemakkelijk om te maken, als je geen buitenlandse hits mag draaien en geen kontrasterende muziekstijlen mag programmeren. Om mijn Nederlandstalige top tien samen te stellen had ik veel contact met de piraten en de winkeliers die zich specialiseerden in het Nederlandstalige produkt, zodat ik wist wat er leefde onder de mensen. Ik probeerde een zo goed mogelijk

programma te maken voor die specifieke doelgroep: mensen met een voorkeur voor het volkse repertoire. Denk niet, dat ik zo enthousiast was over wat ik draaide. Als er per uitzending één plaat was, die ik leuk vond, was het veel. Maar als je radio maakt, doe je dat voor de luisteraars en niet voor jezelf. Je past je muziekkeuze en je presentatiestijl aan. De Europarade had snelheid en vaart. Als ik voor Ferry Maat bij de Soulshow inviel dan presenteerde ik voorzichtig. Het bleef Ferry's show. Maar ik programmeerde wel breder. Ik draaide Italo. Maat vond daar niks aan; Italo was plastic volgens hem". Een typerend voorbeeld van de manier waarop Roland werkt. Die aanpak heeft hem ook in Duitsland zeker geen windeieren gelegd.

Regionale omroep in de lift

Een media-explosief begint van het jaar, deze keer. Op 1 januari gingen er in Amsterdam maar liefst vier nieuwe etherzenders officieel van start. In Rotterdam startte Henk Tiesma's "Stadsradio", waarover we in de vorige Disco Dance/FRM berichtten. En een groot aantal regionale omroepen is opgericht of uitgebreid met nieuwe edities. Het interessantst kan het misschien wel in Amsterdam worden. Want "Stad Radio Amsterdam" bestaat niet meer. Het is nu één van de edities van radio Noord-Holland. En de sterk uitgedunde redactie moet niet alleen Amsterdam bedienen, maar ook nieuws brengen voor de Zaanstreek en Waterland. En dit valt dan samen met de komst van de lokale etherzenders in de hoofdstad.

door Martin Volder

Die kwamen met een opmerkelijk initiatief: "Nieuwsnet", onder leiding van Rikus Spithorst.

Nieuwsnet

"Nieuwsnet is een gratis nieuwsdienst voor alle omroepen die het maar willen overnemen. Het wordt uitgezonden via WAPS en iedere omroep die dat wil, kan dat gewoon doorprikken, zonder dat ze daarvoor hoeven te betalen. Ze kunnen er eigenlijk mee doen, wat sinds een jaar niet meer met het ANP-nieuws kan. We doen dit helemaal belangeloos, we maken daarbij dan ook gratis gebruik van de faciliteiten van een jingleproducent. Maar dit alles gebeurt wel met het oog op de toekomst, want wie nu geld stopt in lokale omroep, hoopt daar in de toekomst iets van terug te zien. En medewerkers hebben natuurlijk ergens de hoop dit werk ooit nog eens betaald te kunnen doen. Ik ben er overigens van overtuigd dat het niet-professionele, het niet-betalen van medewerkers, niet echt te horen is. Ik denk dat we een heel goeie nieuwsdienst hebben. We hebben goede contacten met de pers, er is een krant die ons veel informatie geeft. En verder hebben we natuurlijk een fax, teletekst, telefoon en nemen we kennis van berichten die het

ANP uitzendt en trekken die na", aldus Spithorst.

Ook regionaal?

Nieuwsnet zou de leemte moeten opvullen die Stad achterlaat, doordat het zich door op te gaan in "Radio Noord-Holland" niet meer zo goed op Amsterdam kan richten. Door gebrek aan geld -en daardoor faciliteiten en professionele medewerkers- is het nog maar zeer de vraag in hoeverre dat zal lukken. Maar, waarom zou je elkaar niet eens gaan opzoeken. Is er samenwerking mogelijk tussen lokale en regionale omroep? Voorzitter Stoekenbroek van Radio Noord-Holland en tevens voorzitter van de Stichting R.O.O.S. (Regionale Omroep Overleg & Samenwerking), de koepel van regionale omroepen in ons land, ziet daar wel wat in:

"Kijk, een lokale omroep zit met het probleem dat ze geen financiën hebben en daardoor van vrijwilligers afhankelijk zijn. Dat kan een tijdje goed gaan, maar er kan ook gauw een kink in de kabel komen. Men hoopt natuurlijk dat de reclame in de toekomst de nodige gelden zal opleveren, maar ook dat valt te betwijfelen. Wat lokale omroep natuurlijk als pré heeft is dat ze gericht is

op de burgers in een bekend gebied, maar daar kun je natuurlijk niet een dagvullend programma mee maken. Daar heeft men gewoon niet genoeg onderwerpen voor en dan moet men dat met plaatjes en muziek gaan vullen. En de bewoners hebben juist naast dat lokale ook behoefte aan informatie uit een groter gebied. Nou, dat grotere gebied is de regio, met daarnaast het landelijke en daarnaast het internationale. Ik ben van mening dat die drie geledingen elkaar goed kunnen aanvullen. Wat regionaal gebeurt kan het nationale programma niet doorlopend breedvoerig over het voetlicht brengen en wat lokaal gebeurt, daar kan de regionale omroep niet altijd evenveel aandacht aan besteden", aldus Stoekenbroek.

Rotterdam

Radio Rijnmond is een regionale omroep die naast nieuws uit hun zendgebied ook het landelijke en internationale nieuws behandelt. Stoekenbroek: "Ja, het zal moeten blijken hoe dat door de bevolking wordt ervaren. Rijnmond zit natuurlijk een beetje met de hete adem van de Lokale Omroep Rotterdam in de nek. En zoekt dus naar nieuwe wegen en ik ben benieuwd hoe dat zal blijken te functioneren in de toekomst. Maar, ik verwacht stellig dat er in de toekomst, ook vanuit de lokale omroep, behoefte zal komen aan samenwerking tussen lokale en regionale omroep. En de eerste signalen vanuit de lokale omroepen wijzen daar al op, ja. En wat Amsterdam betreft, ik weet het nog niet. Er is in Amsterdam een twintigtal organisaties dat lokale omroep verzorgt, verspreid over vier zenders. En dat varieert van kerkmuziek tot popmuziek. Maar er zijn weinig informatieve programma's. Ja, en men heeft dan net dat "Nieuwsnet" ontwikkeld, waar men voor de gezamenlijkheid wat informatie gaat geven. Maar ik denk dat het nog te pril is om daar op gestructureerde samenwerking te rekenen..."

Lex Harding:

'Ik ben een groot voorstander van lokale radio'

door Yum Festen

Voor de lokale omroep was 1988 een superjaar. Een groot aantal kabelradio's kreeg een echte zender, waardoor het bereik en de luisterdichtheid sterk toenamen. Het wachten nu is op het moment waarop er eindelijk geld verdiend mag gaan worden. Wordt lokale radio dan een concurrent van, of een aanvulling op 'de nationale omroep' en hoe bang is Hilversum daarvoor. Een gesprek met iemand die gelooft dat lokale radio de grootste bedreiging voor de nationale omroep is, maar dat ze wel naast elkaar kunnen bestaan: Lex Harding.

"Voor radio geldt: hoe kleinschaliger radio is, hoe beter. Hoe dichter de radio bij de mensen, hoe beter het communiceert. Ik ben wat dat betreft dus een zeer groot voorstander van lokale radio".

"Lokale radio moet lokale informatie brengen, datgene wat dicht bij de mensen staat. Informatie over wegomleggingen, maar ook de aanbiedingen van de bakker om de hoek, dat de krakelingen in prijs zijn verlaagd, dat is allemaal heel erg belangrijk. Het is juist de kneuterigheid die van lokale radio een vriendje kan maken".

Commercieel

Een kneuterigheid die voornamelijk te danken is aan gebrek aan middelen.

Hoort lokale radio niet gewoon commercieel te zijn?

"Er is in Nederland toestemming gegeven voor lokale radio zonder dat daar een financiële grondslag voor bedacht is, dat is natuurlijk waanzinnig! Dat is net zo iets als iemand een auto zonder wielen geven: dat rijdt natuurlijk niet, dat gaat niet lekker. Lokale radio zou zo spoedig mogelijk commercieel moeten worden. Ik ben er ook van overtuigd dat dat binnen drie jaar het geval zal zijn. Kijk naar de ontwikkelingen in de landen rondom ons, dan zie je wat er in Nederland ook zal gaan gebeuren".

Ook in Nederland zal de lokale omroep dus een bedreiging voor de nationale omroep gaan vormen?

"De lokale omroep is zonder meer de grootste bedreiging voor de landelijke omroep, maar het kan naast elkaar bestaan. Lokale omroep moet lokale informatie geven en de nationale omroep moet nationale informatie geven. Aan de andere kant zal het geld dat een nationale omroep ter beschikking heeft altijd meer zijn dan dat van de lokale omroep. De beste discjockeys zullen dus bij Radio 3 zitten".

Kweekvijver

De besten worden steeds bij de lokale omroep weggekocht. Dat betekent dat de lokale omroep een soort opleidingscentrum wordt?

"Zonder meer, dat is ook altijd zo geweest. Vroeger waren het de piratenstations en de ziekenomroepen, nu zijn het de lokale stations. Dat zijn de kweekvijvers voor Hilversum".

Op die manier blijft lokale radio dus altijd op een lager plan; de besten worden steeds weggekocht.

"Lokale politiek staat ook op een ander plan dan nationale politiek. Die verhoudingen zijn er ook, maar dat wil niet zeggen dat lokale radio niet professioneel bedreven kan worden".

Veronica koopt de besten weg om ze vervolgens een raamprogramma voor alle lokale omroepen te laten maken om de lokalen te helpen een volwaardig programma te bieden?

"Als Veronica Lokaal was toegestaan dan was de ontwikkeling van de lokale radio in Nederland met een jaar of drie versneld. Het nivo waarop lokale radio

gemaakt had kunnen worden, wordt nu pas over een paar jaar bereikt. Het raamprogramma zorgde voor een hoop aandacht voor de lokale omroep. De lokale omroep kreeg de beschikking over meer medewerkers. Eigen programma's werden uitgezonden in een professionele omgeving. Programmamakers konden zich optrekken aan de Veronica Lokaal programma's... Het is verschrikkelijk jammer dat het een halt is toegeroepen. Ik heb gezien hoe snel b.v. de lokale omroep in Amersfoort zich heeft ontwikkeld mede door invloed van het raamprogramma".

Rotzooien

Stel dat lokale omroepen in 1992 commercieel mogen gaan uitzenden, dan moet er nog drie jaar overbrugd worden. Hoe moeten lokale omroepen het hoofd boven water houden?

"Ze moeten gewoon aan het rotzooien slaan, die lokale omroepen. Ze moeten het ergens vandaan halen die poen. Ze moeten middenstanders zo ver krijgen de boel te gaan sponsoren. Binnen de mogelijkheden van de wet moeten ze maar proberen die financiering rond te krijgen. Ik denk dat het verstandig, of in ieder geval raadzaam is, als de lokale omroepen een beetje op de afgrond gaan balanceren. Het is namelijk toch niet te controleren. En als al die omroepen de wet steeds maar een beetje overtreden, dan zal de wetgeving in Nederland aangepast moeten worden. Dat is in feite altijd gebeurd. Veranderingen in het omroepbestel in Nederland zijn nooit ingegeven door de overheid. Er zijn altijd bestaande toestanden gelegaliseerd. Zeker wat de radiowetgeving betreft". ●

Lex Harding: middenstanders moeten de lokale omroep gaan sponsoren.

